

Podstawa prawna:

- 1) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2018 r. poz. 1457, 1560),
- 2) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 września 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w publicznych szkołach artystycznych (Dz. U z 2023 r. poz. 2041).
- 3) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w publicznych szkołach artystycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1023),
- 4) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 06 września 2017 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych (Dz. U z 2017 r. poz. 1793).

1. Egzamin dyplomowy składa się z części praktycznej i części teoretycznej.

2. Do egzaminu dyplomowego może przystąpić uczeń, który w wyniku klasyfikacji końcowej otrzymał pozytywne oceny klasyfikacyjne ze wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych ogólnokształcącej szkoły muzycznej II st.

3. W szkole muzycznej egzamin dyplomowy:

1) W części praktycznej:

- a) dla specjalności instrumentalistyka polega na wykonaniu recitalu dyplomowego w zakresie przedmiotu głównego, którego program umożliwia ocenę poziomu przygotowania zawodowego; recital wykonuje się z udziałem publiczności; dopuszcza się możliwość podziału recitalu na dwie części wykonywane w różnych terminach;
- b) dla specjalności rytmika polega na:
  - prezentacji zagadnień muzycznych z zakresu przedmiotu głównego,
  - wykonaniu interpretacji ruchowej utworu muzycznego,
  - realizacji improwizacji fortepianowej.

Przewodniczący państwowej komisji egzaminacyjnej może dopuścić udział publiczności w części praktycznej.

2) W części teoretycznej obejmuje wiedzę z zakresu historii muzyki, form muzycznych, kształcenia słuchu lub harmonii.

4. Egzamin dyplomowy w części teoretycznej jest przeprowadzany:

- 1) w formie ustnej – historia muzyki;
- 2) w formie pisemnej – formy muzyczne, kształcenie słuchu, harmonia.

5. Nauczyciele poszczególnych zajęć edukacyjnych objętych egzaminem dyplomowym, nie później niż na 5 miesięcy przed terminem egzaminu dyplomowego, informują uczniów klas programowo

najwyższych o:

- 1) zakresie obowiązujących treści nauczania, stanowiących podstawę przygotowywania zadań egzaminacyjnych;
- 2) programie recitalu dyplomowego w części praktycznej w specjalności instrumentalistyka.

6. Uczeń, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – rodzic lub opiekun ucznia, nie później niż na 3 miesiące przed terminem egzaminu dyplomowego w części teoretycznej, informuje dyrektora szkoły, pisemnie w postaci papierowej, o zajęciach zdawanych w części teoretycznej egzaminu dyplomowego. Informację tę dołącza się do arkusza ocen ucznia.

7. W skład komisji dyplomowej wchodzi:

- 1) przewodniczący komisji;
- 2) dyrektor lub wicedyrektor szkoły artystycznej, jeżeli nie jest przewodniczącym komisji;
- 3) nauczyciele prowadzący z uczniami zajęcia edukacyjne objęte egzaminem dyplomowym;
- 4) nauczyciel lub nauczyciele tych samych lub pokrewnych zajęć edukacyjnych.

8. Obserwatorami egzaminu dyplomowego mogą być przedstawiciele ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz jednostki nadzoru – Centrum Edukacji Artystycznej. Osoby te nie uczestniczą w przeprowadzaniu egzaminu dyplomowego ani w ustalaniu jego wyników.

9. Jeżeli przewodniczący komisji dyplomowej, z powodu choroby lub innych ważnych przyczyn, nie może wykonywać zadań, dyrektor Centrum Edukacji Artystycznej powołuje w skład komisji innego nauczyciela pełniącego funkcję kierowniczą w danej szkole artystycznej jako przewodniczącego komisji.

10. Przewodniczący komisji dyplomowej powołuje zespoły egzaminacyjne oraz wyznacza przewodniczących tych zespołów nie później niż na 14 dni przed terminem egzaminu dyplomowego.

11. Przewodniczący komisji dyplomowej wyznacza nauczyciela zajęć edukacyjnych objętych egzaminem dyplomowym, wchodzącego w skład zespołu egzaminacyjnego lub zespół egzaminacyjny do przygotowania zadań egzaminacyjnych do części teoretycznej egzaminu dyplomowego.

- 1) zadania egzaminacyjne uwzględniają podstawę programową kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w zakresie danych zajęć edukacyjnych;
- 2) w przypadku części teoretycznej egzaminu dyplomowego z historii muzyki jedno z zadań egzaminacyjnych zawiera przykład dźwiękowy. W przypadku egzaminu z form muzycznych, kształcenia słuchu i harmonii każde z zadań egzaminacyjnych może zawierać przykład dźwiękowy;
- 3) nauczyciel lub zespół egzaminacyjny przygotowujący zadania egzaminacyjne łączą je w zestawy, tak aby zestaw zadań egzaminacyjnych pozwalał na ocenę wiedzy i umiejętności ucznia;

- 4) zestawy zadań egzaminacyjnych zatwierdza przewodniczący komisji dyplomowej, opatrując je podpisem oraz podłużną pieczętą szkoły artystycznej;
  - 5) zestawy zadań egzaminacyjnych przechowuje się w sposób zapewniający ich ochronę przed nieuprawnionym ujawnieniem.
12. Egzamin dyplomowy ustny z historii muzyki trwa nie dłużej niż 60 minut, z których uczeń otrzymuje 20 minut na przygotowanie odpowiedzi.
- 1) uczeń losuje jeden zestaw zadań egzaminacyjnych. Zamiana wylosowanego zestawu zadań egzaminacyjnych na inny jest niedozwolona;
  - 2) po wylosowaniu zestawu zadań egzaminacyjnych uczeń nie opuszcza sali przed zakończeniem egzaminu. W uzasadnionych przypadkach przewodniczący zespołu egzaminacyjnego może zezwolić uczniowi na opuszczenie sali, po zapewnieniu warunków wykluczających możliwość kontaktowania się ucznia z innymi osobami, z wyjątkiem osób udzielających pomocy medycznej. Opuszczenie sali przed zakończeniem egzaminu w innych przypadkach jest równoznaczne z odstąpieniem od egzaminu dyplomowego.
13. Egzamin dyplomowy pisemny z form muzycznych trwa nie dłużej niż 60 minut.
- 1) uczeń wybiera do analizy jedną z dwóch form muzycznych przedstawionych przez komisję egzaminacyjną;
  - 2) uczeń nie opuszcza sali przed zakończeniem egzaminu. W uzasadnionych przypadkach przewodniczący zespołu egzaminacyjnego może zezwolić uczniowi na opuszczenie sali, po zapewnieniu warunków wykluczających możliwość kontaktowania się ucznia z innymi osobami, z wyjątkiem osób udzielających pomocy medycznej. Opuszczenie sali przed zakończeniem egzaminu w innych przypadkach jest równoznaczne z odstąpieniem od egzaminu dyplomowego.
14. Egzamin dyplomowy pisemny z kształcenia słuchu i harmonii trwa nie dłużej niż 60 minut.
- 1) uczeń losuje jeden zestaw zadań egzaminacyjnych dla całej grupy, zamiana wylosowanego zestawu zadań egzaminacyjnych na inny jest niedozwolona.
  - 2) po wylosowaniu zestawu zadań egzaminacyjnych uczniowie nie opuszczają sali przed zakończeniem egzaminu. W uzasadnionych przypadkach przewodniczący zespołu egzaminacyjnego może zezwolić uczniowi na opuszczenie sali, po zapewnieniu warunków wykluczających możliwość kontaktowania się ucznia z innymi osobami, z wyjątkiem osób udzielających pomocy medycznej. Opuszczenie sali przed zakończeniem egzaminu w innych przypadkach jest równoznaczne z odstąpieniem od egzaminu dyplomowego. Wyjątkiem jest egzamin dyplomowy z harmonii, kiedy uczeń w trakcie egzaminu może na 10 minut udać się do sali z instrumentem (pod opieką nauczyciela).
15. Egzamin dyplomowy ocenia się:
- 1) w części praktycznej w specjalności instrumentalistyka i rytmika w punktach wg skali:
    - stopień celujący – 25 punktów;
    - stopień bardzo dobry – od 21 do 24 punktów;
    - stopień dobry – od 16 do 20 punktów;

- stopień dostateczny – od 13 do 15 punktów;
- stopień dopuszczający – 11 i 12 punktów;
- stopień niedostateczny – od 0 do 10 punktów.

2) w części teoretycznej w stopniach wg skali:

- stopień celujący – 6;
- stopień bardzo dobry – 5;
- stopień dobry – 4;
- stopień dostateczny – 3;
- stopień dopuszczający – 2;
- stopień niedostateczny – 1.

16. Ocenę części praktycznej oraz części teoretycznej egzaminu dyplomowego ustala zespół egzaminacyjny.

17. W przypadku części praktycznej dla specjalności rytmika ustala się odrębne oceny dla poszczególnych zajęć edukacyjnych objętych egzaminem dyplomowym.

18. Ocenę proponuje i uzasadnia nauczyciel prowadzący z uczniem dane zajęcia edukacyjne. W przypadku nieobecności nauczyciela prowadzącego z uczniem dane zajęcia edukacyjne, ocenę proponuje i uzasadnia inny nauczyciel wchodzący w skład zespołu egzaminacyjnego, wskazany przez przewodniczącego zespołu.

19. Egzamin dyplomowy ocenia się ustalając odrębne oceny w części praktycznej i teoretycznej:

- 1) w części praktycznej jako średnią arytmetyczną punktów przyznanych przez każdą z osób wchodzących w skład zespołu egzaminacyjnego według skali, o której mowa w ust. 12 pkt. 1) i zaokrągła do pełnych punktów w ten sposób, że ułamkowe części punktów wynoszące mniej niż 0,5 punktu pomija się, a ułamkowe części punktów wynoszące 0,5 punktu i więcej podwyższa się do pełnych punktów;
- 2) w części teoretycznej jako średnią arytmetyczną ocen proponowanych przez każdą z osób wchodzących w skład zespołu egzaminacyjnego według skali, o której mowa w ust. 12 pkt. 2) i zaokrągła do pełnych stopni w ten sposób, że ułamkowe części stopni wynoszące mniej niż 0,5 stopnia pomija się, a ułamkowe części stopni wynoszące 0,5 stopnia i więcej podwyższa się do pełnych stopni;
- 3) ocena wystawiona przez zespół egzaminacyjny jest ostateczna.

20. Dla każdego ucznia sporządza się indywidualny protokół z egzaminu dyplomowego, który podpisują osoby wchodzące w skład komisji dyplomowej. Do protokołu dołącza się pisemne prace ucznia. Protokół stanowi załącznik do arkusza ocen.

21. Uczeń zdał egzamin dyplomowy, jeżeli otrzymał:

- 1) w części praktycznej w specjalności instrumentalistyka stopień co najmniej dostateczny;
- 2) w części praktycznej w specjalności rytmika stopnie co najmniej dostateczne;

- 3) w części teoretycznej z historii muzyki, form muzycznych, kształcenia słuchu i harmonii stopień co najmniej dopuszczający.
22. Uczeń kończy szkołę artystyczną, jeżeli w wyniku klasyfikacji końcowej otrzymał ze wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych pozytywne końcowe oceny klasyfikacyjne oraz zdał egzamin dyplomowy.
23. Oceny uzyskane z egzaminu dyplomowego z części praktycznej i części teoretycznej wlicza się do średniej ocen. Dyplom ukończenia szkoły z wyróżnieniem otrzymuje uczeń, który w wyniku klasyfikacji końcowej uzyskał z obowiązkowych zajęć edukacyjnych średnią ocen co najmniej 4,75, co najmniej bardzo dobrą ocenę z przedmiotu głównego oraz co najmniej bardzo dobrą ocenę zachowania. W szkole artystycznej, w której jest przeprowadzany egzamin dyplomowy, do średniej ocen wlicza się także oceny uzyskane z egzaminu dyplomowego w części teoretycznej i w części praktycznej.
24. Uczeń, który z przyczyn nieusprawiedliwionych nie przystąpił do egzaminu dyplomowego albo przerwał egzamin dyplomowy w części praktycznej lub części teoretycznej, podlega skreśleniu z listy uczniów. Ponowne przystąpienie do egzaminu dyplomowego może nastąpić w trybie egzaminu eksternistycznego.
25. Uczeń, który z przyczyn usprawiedliwionych nie przystąpił do egzaminu dyplomowego albo przerwał egzamin dyplomowy, może do niego przystąpić w dodatkowym terminie, ustalonym przez przewodniczącego państwowej komisji egzaminacyjnej, nie później niż do dnia 30 września danego roku.
26. Uczeń, który nie zdał egzaminu dyplomowego w całości albo w części teoretycznej lub części praktycznej, może przystąpić do egzaminu poprawkowego odpowiednio z całości lub danej części egzaminu dyplomowego, w terminie ustalonym przez przewodniczącego państwowej komisji egzaminacyjnej, nie później niż do dnia 30 września danego roku.
27. Uczeń, który nie zdał egzaminu poprawkowego, o którym mowa w ust. 27 lub nie przystąpił do egzaminu dyplomowego lub jego części w dodatkowym terminie, może przystąpić do egzaminu dyplomowego wyłącznie w trybie egzaminu eksternistycznego.
28. Przewodniczący państwowej komisji egzaminacyjnej, w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu dyplomowego, może zawiesić egzamin dyplomowy, powiadamiając o tym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
- 1) w przypadku, o którym mowa w ust. 29, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego powołuje komisję w celu wyjaśnienia okoliczności zdarzeń i ustalenia odpowiedzialności uczniów oraz członków państwowej komisji egzaminacyjnej. Na podstawie ustaleń komisji minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego zarządza kontynuację egzaminu dyplomowego albo unieważnia egzamin

dyplomowy i zarządza jego ponowne przeprowadzenie. Unieważnienie egzaminu dyplomowego może nastąpić zarówno w stosunku do wszystkich, jak i poszczególnych uczniów.

- 2) termin ponownego egzaminu dyplomowego, o którym mowa w pkt 1, ustala dyrektor szkoły artystycznej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
- 3) kwestie sporne między uczniem a państwową komisją egzaminacyjną, wynikające ze stosowania przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu dyplomowego, rozstrzyga minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

PROGRAM EGZAMINU DYPLOMOWEGO

SPECJALNOŚĆ – INSTRUMENTALISTYKA

AKORDEON

- utwór polifoniczny,
- utwór przedklasyczny lub klasyczny,
- etiuda lub utwór o charakterze wirtuozowskim,
- utwór cykliczny (w oryginale napisany na akordeon),
- utwór dowolny;

Uczeń wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.

ALTÓWKA

- dwie kontrastujące części sonaty (suty) barokowej J.S. Bacha lub dowolna fantazja G. Ph. Telemanna (w całości), lub inny utwór polifoniczny na altówkę solo zawierający co najmniej dwie kontrastujące części (np. B. Campagnoliiego),
- jeden kaprys o charakterze wirtuozowskim,
- koncert altówkowy w całości (możliwe wykonanie części I lub II i III wg wykazu);

Wykaz koncertów, które można wykonać w podziale na I lub II i III część:

T. Baird – Concerto lugubre na altówkę i orkiestrę

B. Bartok – Koncert

P. Hindemith – Der Schwanendreher

C. Forsyth – Concerto g-moll

D. Milhaud – Concerto nr 1

A. Sznitke – Koncert altówkowy (1985)

W. Walton – Concerto

Uczeń wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.

FORTEPIAN

- dwie etiudy wirtuozowskie (na drobną technikę palcową i na technikę podwójnych dźwięków lub oktawy),
- utwór polifoniczny (do wyboru: preludium i fuga J. S. Bacha, toccata lub partita w całości),
- sonata klasyczna w całości,
- utwór F. Chopina;

Uczeń wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.

GITARA

- dwie etiudy,
- części utworu cyklicznego lub wariacje,
- części suity barokowej,
- utwór dowolny,
- utwór kameralny lub utwór z akompaniamentem innego instrumentu (jeśli nie był przez ucznia prezentowany publicznie w cyklu kształcenia w szkole muzycznej II st.);

Uczeń wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.

HARFA

- etiuda koncertowa,
- utwór muzyki dawnej,
- I lub II i III część koncertu z akompaniamentem,
- utwór dowolny,
- kadencja orkiestrowa;

Uczeń wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.

INSTRUMENTY DĘTĘ BLASZANE

- dwie etiudy o różnych problemach technicznych,
- utwór cykliczny z akompaniamentem,
- koncert,
- utwór dowolny na instrument solo lub z akompaniamentem;

Koncert i jedna etiuda lub utwór dowolny powinny być wykonane z pamięci.

INSTRUMENTY DĘTĘ DREWNIANE

- dwie etiudy o różnych problemach technicznych,
- utwór cykliczny z akompaniamentem,
- koncert,
- utwór dowolny na instrument solo lub z akompaniamentem;

Koncert i jedna etiuda lub utwór dowolny powinny być wykonane z pamięci.

KONTRABAS

- dwie części koncertu do wyboru,
- utwór dowolny z akompaniamentem;

Uczeń wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.

PERKUSJA

MARIMBA

- utwór techniczny w technice 4 pałkowej solo lub z akompaniamentem,
- transkrypcja dowolnego utworu instrumentalnego lub kontrastujących części utworu cyklicznego z epoki baroku lub oryginalny utwór solowy bądź z akompaniamentem innego instrumentu, bądź podkładu odtwarzanego z nośnika elektronicznego;

WIBRAFON

- utwór techniczny w technice 4 pałkowej solo lub z akompaniamentem,
- transkrypcja dowolnego utworu instrumentalnego lub kontrastujące części utworu cyklicznego z epoki baroku, lub oryginalny utwór solowy bądź z akompaniamentem innego instrumentu, bądź podkładu odtwarzanego z nośnika elektronicznego;

Jeżeli transkrypcja zostanie wykonana na marimbie, oryginalna kompozycja musi być zagrana na wibrafonie lub odwrotnie. Uczeń wykonuje po jednym utworze na wibrafonie i marimbie. Uczeń wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.

WERBEL

- utwór oparty na technice klasycznej (solo lub z towarzyszeniem innego instrumentu, lub podkładu odtwarzanego z nośnika elektronicznego),
- utwór oparty na technice rudymentalnej (solo lub z towarzyszeniem innego instrumentu, lub podkładu odtwarzanego z nośnika elektronicznego);

KOTŁY

- utwór na 4 lub 5 kotłów z uwzględnieniem wybranych technik takich jak przestrajanie, tłumienie, zróżnicowana artykulacja. Utwory mogą być wykonywane solo lub z towarzyszeniem innego instrumentu, lub podkładu odtwarzanego z nośnika elektronicznego;

MULTIPERKUSJA

- utwór lub wybrane części utworu o charakterze wirtuozowskim. Utwór może być wykonywany solo lub z towarzyszeniem innego instrumentu, lub podkładu odtwarzanego z nośnika elektronicznego;

ZESTAW JAZZOWY – ROZRYWKOWY

- utwór o charakterze rozrywkowym solo lub z towarzyszeniem innego instrumentu, lub zespołu albo podkładu odtwarzanego z nośnika elektronicznego.

SKRZYPCE

- dwie kontrastujące części sonaty barokowej J.S. Bacha (w przypadku Partity h- moll części z przynależnymi Double) lub Chaconne, lub dowolna fantazja G. Ph. Telemanna (w całości), lub inny utwór polifoniczny na skrzypce solo zawierający co najmniej dwie kontrastujące części (np. B. Campagnoliego),
- jeden kaprys o charakterze wirtuozowskim,
- koncert skrzypcowy w całości (możliwe wykonanie części I lub II i III wg wykazu);

Wykaz koncertów, które można wykonać w podziale na I lub II i III część:

B. Bartók – II Koncert skrzypcowy h-moll

L. van Beethoven – Koncert skrzypcowy D-dur op. 61

J. Brahms – Koncert skrzypcowy D-dur op. 77

B. Britten – Koncert skrzypcowy op. 15

A. Chaczaturian – Koncert skrzypcowy (1940)

P. Czajkowski – Koncert skrzypcowy D-dur op. 35

A. Dvořák – Koncert skrzypcowy a-moll op. 53

A. Głazunow – Koncert skrzypcowy a-moll op. 82
M. Karłowicz – Koncert skrzypcowy A-dur op. 8
E. Lalo – Symfonia hiszpańska (trzy części wyboru)
N. Paganini – Koncert skrzypcowy D-dur op. 6
S. Prokofiew – I koncert skrzypcowy D- dur op. 19
S. Prokofiew – II koncert skrzypcowy g-moll op. 63
J. Sibelius – Koncert d-moll op. 47
D. Szostakowicz – I Koncert skrzypcowy a-moll op. 99
D. Szostakowicz – II Koncert skrzypcowy cis moll op. 129

Uczeń wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.

WIOLONCZELA

- jedna etiuda o problematyce dwudźwiękowej,
- Preludium lub dwa kontrastujące tańce z dowolnej Suity na wiolonczelę solo J. S. Bacha, lub utwór dowolny z akompaniamentem,
- I lub II i III część koncertu lub dwie kontrastujące części sonaty staroklasycznej.

Uczeń wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.

SPECJALNOŚĆ – RYTMIKA

- prezentacja zagadnień muzycznych z zakresu przedmiotu głównego,
- wykonanie interpretacji ruchowej utworu muzycznego,
- realizacja improwizacji fortepianowej.

Uczeń wykonuje przygotowane improwizacje i kompozycje z pamięci.